

"לבניינה של תורה" - חלק שפב

שיחה שנמסרה באופן דיגיטלי מפי מו"ר ראש הישיבה, הרב ברוך וידר שליט"א

"בַּאֲהַבְתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד"

לדמותו של הרב בן ציון פריימן זצ"ל

אנחנו הולכים ללמוד חמש שעות. עבור מי שחי את הרגע גם לחמש דקות יש משמעות.

מידי פעם היה הרב פריימן טס לשווייץ על מנת לשהות בישיבותיה. הרב אנסבכר סיפר שהרב פריימן גילה לו שבמהלך הטיסה הוא קם להביא ספר כאילו הוא מצוי בהיכל בית המדרש.

מספרים שבאחד הבקרים, הלך הרב פריימן מבית הכנסת לביתו לאחר תפילת שחרית. בדרכו הוא נכנס לישיבת 'פורת יוסף' בגאולה כדי לעיין בספר מסוים. הוא נכנס לאוצר

הספרים, עלה על סולם, הוריד את הספר ועיין בו בעוד רגלו האחת מונחת על הסולם. בעודו שקוע בספר ניגש אליו משהו והוציאו מעומק עיונו: "ר' בן-ציון, מנחה!" הרב בן-ציון נדהם: "מה כבר היה חצות?" אך הלה השיב לו: "לא, ר' בן-ציון, השקיעה תהיה עד מספר דקות..." אם לא זכיתי להכירו הייתי חושב שזו המצאה. אולם, מאחר וראינו אותו בעינינו ביכולתי להאמין לסיפור זה.

באחת השבתות הוא בא לביתי עם הרבנית, זכר צדיקים לברכה, והכנו להם כוס תה. כאשר הכוס הוגשה לו הוא שאל אותי: "מה דינה של תמצית זו? האם מותר להוציאה בשבת או שאסור משום בורר?" מרגע זה הוא החל לדבר איתי בלימוד.

הערב, ליל ט' בכסלו, יחול יום השנה של אדם מופלא מאוד, שחי בתוכנו כאן בבית המדרש - הרב בן-ציון פריימן זצ"ל. חלקכם כבר שמעו את שמו, אך רובכם כלל לא שמעתם עליו. מחר ימלאו עשרים וחמש שנים להסתלקותו וברצוני ללמוד כיום מעט מדמותו.

"מִנָּה אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ"

הרב פריימן הסתובב בין בתי מדרש שונים, ציוניים ושאינם כאלה, בצורה פשוטה וכאחד-העם. היה ניתן לחשוב שהוא השמש של בית המדרש של פעם. היה מתנהג בפשטות וללא גינונים, ואף היה יושב

לאכול עם החבר'ה בחדר האוכל. תחת מעטה זה של פשטות הסתתרה גדלות עצומה.

התורה הייתה הערך היקר ביותר בחייו, וזאת מבלי לדרוש דרשות, הוא גילם זאת בעצם אורח חייו. אנו חיים בעולם שכולו אפוף בהרגלי ביטול זמן. לעומת זאת "הרב פריימן ידע לחיות את הרגע", כפי שהגדירו הרב חיים סבתו שליט"א, ראש ישיבת מעלה אדומים שהיה מקורב אליו מאוד, כאשר הספידו כאן ביום השלושים לפטירתו. פעם אמר לי הרב פריימן זצ"ל: "בוא ניסע לקבר רחל! יש לנו עוד חמש דקות, בוא נפתח ספר". חמש דקות! חמש דקות זה עולם! מיד פתחנו ספרים כאילו שעכשיו

”כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֶיהָ”

ברצוני לספר סיפור נוסף. בהלווייתו הספיד אותו הרב יהודה עדס, ראש ישיבת 'קול יעקב' בבית וגן, אביו של הרב יעקב עדס המפורסם. במהלך ההספד הוא סיפר את הסיפור הבא: "לפני שלושים וארבע שנים" – כלומר שלושים וארבע ועוד עשרים וחמש – "בלומדי בישיבת פוניבז' הוא הגיע באחד מימי השבוע לישיבה ונתיישב ללמוד במשך כל היום". בלילה הוא ניגש לרב עדס הצעיר ושאל אותו אם יוכל לישון הלילה בחדרו? הרב עדס הסכים בחפץ לב, מאחר והייתה בחדר מיטה פנויה. כך נשאר שם הרב פריימן למשך מספר ימים. ביום החמישי הסתיים ה'זמן' והרב פריימן ביקש ממנו שיתלווה אליו בנסיעתו לירושלים. כשהגיעו לתחנה המרכזית בתל אביב "הוא ניגש לשמירת חפצים, ולקח ארגז גדול מלא ספרים שהוא מסר שם לשמירה, וסייעתי לו להעלות אותו על גג האוטובוס (כנהוג באותם ימים). לאורך כל הנסיעה דיברתי איתו בלימוד, אך אני שומע שמדי פעם הוא נאנח באנחות שוברות לב. ביקשתי ממנו שיספר לי מה מעיק עליו, והוא אמר: הפרנסה שלי דחוקה, ונאלצתי לחפש איזו תעסוקה. הציעו לי משרה של משגיח כשרות באוניה הנוסעת לחו"ל למשך שבועיים ואחר כך חוזרת, ומשרה זו הייתה מסירה מעליי את עול הפרנסה. נסעתי לחיפה, והרגשתי שאני לא יכול לעזוב את הארץ. חשבתי בליבי: איך אפשר לעזוב את קדושת ארץ ישראל? מצד שני הייתי נבוך במחשבה באלו פנים אשוב הביתה, הרי אתבייש מאשתי ומהשכנים, הם ליזו אותי בתופים ובמחולות, נסעו ללוות אותי, הזמינו רכב שלקח מהבית את הספרים שלי ואת כל החבילות. לבסוף החלטתי שאני יכול לעזוב את קדושת ארץ ישראל. לכן נסעתי ללמוד כמה ימים בישיבת פוניבז', וכעת כשנגיע לירושלים אכנס ללמוד באחד מבתי המדרש, ואכנס הביתה בסתר בחצות הלילה". עד היכן קדושת ארץ ישראל נגעה לליבו!

”גַּם בָּכֵינוּ בְּזִכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן”

בתחילת ימי הקורונה שאלתי בשיחות בזום מה הקב"ה רוצה מאיתנו? על אף שאיננו יודעים את כוונתו של רבש"ע, מכל מקום מוטל עלינו לחשוב

הוצאנו גמרא, 'משנה ברורה', 'חזון איש', רמב"ם וחיידושי הרמב"ן והשולחן התמלא בספרים. ומה עם התה? מי זכר בכלל את התה? התה הפך להיות חפצא כדי לדבר עליו בדברי תורה! ניסיתי להפנות את תשומת ליבו לכוס התה, אבל היא כלל לא עניינה אותו.

בהיותי אברך מסרתי פעם "חבורה" לפני אברכי הכולל. הרב בן-ציון היה נכנס, מתיישב על הספסל עם התלמידים ומקשיב, כאילו גאון זה שידע את הנגלה ואת הנסתר הוא שווה-ערך לכל בני החבורה. זה לא שהוא היה עניו, זו הייתה הטבעיות שלו. אהבת התורה בערה בו, ללמוד עוד קצת תורה היה השיקול היחיד שלו.

עלינו ללמוד מהרב פריימן זצ"ל "לחיות את הרגע", לחיות חיים של תורה ולהתמלא בענווה מול התורה.

”עמודא דעלותא”

אירע לנו עימו דבר מופלא ביותר. לאחר שנחתם הסכם אוסלו הוא ביקש ממני שניסע להתפלל בקברי צדיקים. התפלאנו: וכי יום שלם לא נלמד? הוא הציע שנקבל על עצמנו שלא להפסיק מלדבר בלימוד ובתפילה במשך כל הדרך. כך אכן אירע. נסענו יחד – הרב פריימן, הרב טובול, הרב אנסבכר, עוד אחד ואני שנהגתי ברכב – ובמשך כל הדרך שוחחנו בדברי תורה ותפילה. כאשר הגענו לקבר רבי מאיר בעל הנס הוא הוציא מכיסו דף עליו הייתה כתובה התפילה "יסכה דניא". זו תפילה מיוחדת על הצלה מבני ישמעאל, על בניין המקדש ועל חזרת השכינה. שאלתי אותו: מי חיבר את התפילה הזו? הוא השיב לי שהרב ישועה בן-שושן זצ"ל, שעוד היה אז בין החיים, הביא לו את תפילה זו שחוברה בשואה. לאחר פטירתו הרב ישועה בן-שושן קרא את התפילה על קברו בהציגו אותה כתפילה שחיבר הרב פריימן. שאלתי את בנו של הרב פריימן ב'שבעה' אם ידוע לו מקור התפילה, והוא סיפר לי שבאחד הלילות קם אביו באמצע הלילה לאחר שהתגלתה לו תפילה מופלאה זו. כמובן שהוא הסתיר זאת ותלה אותה באחרים.

תלמידי הקפסולה. אי-זהירות עלול להוביל, חלילה, אפילו לסגירת הישיבה וגם לאסונות.

אתמול שמחתי לראות שני תלמידים, אחד מהקפסולה האדומה או הצהובה והשני מהקפסולה הירוקה או הסגולה, עומדים ומשוחחים זה עם זה בחלל הסגור בלובי. אני תמיד שמח שיש קשר בין התלמידים שהגיעו מחו"ל לאלה שנולדו בארץ. בעינינו זה ערך גדול מאוד. אף על פי כן אני רוצה שתבינו שלהיפגש כך זה מסוכן. פגישה של שני תלמידים משתי קפסולות המדברים זה עם זה נוגדת את הוראות משרד הבריאות שנמסרו לנו ואף עלולה להיות מסוכנת. אפילו לשם לימוד תורה, שהוא הערך הגדול ביותר, אין להיפגש כך. לשם כך לא מספיקה מחיצה קטנה, כפי שנאמר שיש העושים כך, אלא דווקא מחיצה של שניים וחצי מטרים, דבר הקיים רק בבית המדרש. אסור שיהיה מפגש בין בני קפסולות שונות, הדבר ממש בנפשנו. עליכם להקפיד על כך בעצמכם ולא לצפות שאנו נפקח עליכם כשוטרים.

בנוסף, למרות שהותרה יציאה לספורט בכל זאת משרד הבריאות הורה לנו למסור לכם שאין להיכנס לחנויות, שהרי מתרחש בהן מפגש עם אנשים מבחוץ והדבר עלול להביא את הנגיף לתוך הקפסולה ולתוך הישיבה, וחלילה גם ליותר מזה. אנו נמצא את הדרכים לאפשר קנייה פה בישיבה. אמת, הדבר מאוד לא נוח, אבל נגד עינינו עומד העיקרון של שמירת החיים.

מה צריך לעשות. העליתי אז רעיון מסוים: וכי אנו סבורים שכך יישארו חיינו לעולם? וכי בית המקדש לא ייבנה? הגענו לארץ וברוך ה' אנו נהנים מפרנסה טובה ומכלכלה טובה. אולם, לאן הכל הולך? לאן הכל מתקדם? התשובה פשוטה: אנו מתקדמים אל הגאולה ואל בניין בית המקדש. הבעיה היא שזה לא נמצא במודעות שלנו. לכן ברצוני להוסיף סיפור מאותו הספד²: ”בשעתו גר בשכונת בית וגן בירושלים. ראיתו פעם שעיניו נפוחות, ואני זוכר אם זה היה במוצאי יום כיפור או במוצאי תשעה באב, לשאלתי: ר' בן ציון, מה קרה לעיניים שלך? הוא ענה: 'מתי, מתי כבר השכינה תצא מהגלות?' והתחיל שוב לבכות.”

בעזרת ה' בעוד דקות ספורות נעמוד לתפילת מנחה. אולי בזכות הסיפור הזה משהו מאיתנו יתפלל ”וְלִירוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכַּן בְּתוֹכָהּ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ” ביתר כוונה, ויהיה הדבר לעילוי נשמת היהודי המופלא הזה, שהיה ספר תורה חי, ואך מעט נגענו בדמותו.

בשולי הדברים

”וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם”

ברצוני להדגיש בפניכם מספר נקודות אודות האחריות הרובצת עלינו בימים אלו. בסייעתא דשמיא נצליח לעבור עוד קפסולה ולהמשיך בבריאות שלמה של כל התלמידים, שחלילה איש לא יידבק ולא ידביק אדם מבוגר כלשהו ויקרה חלילה אסון. בחרנו בישיבה להיעזר במומחה, מאחר וישנם מצבים מורכבים מאוד. גם כשהדבר אינו נוח לנו, העיקרון המוביל אותנו הוא אחד – לשמור על בריאותכם וחייכם ובריאות הסובבים אתכם. לפיכך, אני חוזר ומבקש מהר”מים ואומר לכם תלמידים יקרים: איננו יכולים ואיננו רוצים להתנהג כשוטרים. אנו שואפים שהציבור כאן יתנהג בבגרות ויבין את האחריות הגדולה המונחת על כתפי כל אחד לשמור על חייו ועל חיי חמישים

